

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 3. 2. 2014
COM(2014) 38 final

ANNEX 8

PRÍLOHA

GRÉCKO

k

protikorupčnej správe EÚ

GRÉCKO

1. ÚVOD – HLAVNÉ PRVKY A KONTEXT

Protikorupčný rámec

Strategický prístup. Koncom roka 2012 sa pracovná skupina Európskej komisie a grécke orgány dohodli na protikorupčnom pláne ako na základe komplexnej národnej stratégie.¹ Na základe toho grécke orgány začiatkom roka 2013 schválili národnú protikorupčnú stratégiu vrátane akčného plánu.² Táto stratégia vyplnila dlhodobú medzeru a predstavovala zásadný krok smerom k riešeniu problémov spojených s korupciou v krajine a potreby primeranej koordinácie politik v tejto oblasti. Na vykonávanie dohľadu nad realizáciou akčného plánu bol vymenovaný národný protikorupčný koordinátor.³

Právny rámec. Grécke trestnoprávne predpisy sa vzťahujú na všetky formy trestných činov korupcie a ovplyvňovania, na ktoré sa vzťahujú protikorupčné právne nástroje Rady Európy. Rozsah pôsobnosti ustanovení trestného práva týkajúcich sa trestných činov korupcie sa vzťahuje na všetkých volených a menovaných činiteľov a všetkých ostatných verejných činiteľov. Ako však zdôraznila Skupina štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO), tento „právny rámec je príliš zložitý, rozptýlený medzi trestným zákonníkom, inými vnútroštátnymi zákonmi a rôznymi zákonmi, ktorými sa ratifikujú medzinárodné nástroje,“ čo zákonite musí mať vplyv na jeho vykonávanie. Okrem toho sa zdá, že právne predpisy, ktorými sa stanovuje kriminalizácia trestných činov spojených s korupciou, nie sú jednotné, najmä pokiaľ ide o ustanovenia o aktívnej a pasívnej korupcii a o ovplyvňovaní.⁴ Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) vyzvala aj k ďalšiemu zlepšeniu pravidiel týkajúcich sa podplácania v zahraničí a zodpovednosti právnických osôb.⁵ Väčšina doteraz prijatých protikorupčných opatrení, či už legislatívnych, alebo iných, bola nesystematická, čo svedčí o potrebe jednotnejšieho prístupu. V auguste 2013 skupina GRECO uverejnila svoju druhú predbežnú správu o dodržiavaní, v ktorej dospela k záveru, že tri roky po vydaní jej 27 odporúčaní týkajúcich sa postihovania a financovania strán bolo uspokojivo vykonané len jedno z nich.⁶ Vláda pripravila návrh právnych predpisov s cieľom vyriešiť súčasné nedostatky a zabezpečiť zjednodušenie existujúcich ustanovení trestného práva.⁷ Na vyriešenie najbezprostrednejších obáv boli medzitým na jar 2013 prijaté zmeny trestného zákonníka s cieľom zvýšiť sankcie, ktoré sa uplatňujú v prípade trestných činov aktívnej a pasívnej korupcie a podplácania sudcu.⁸

Inštitucionálny rámec. Aj inštitucionálny protikorupčný rámec je zložitý a tvoria ho hlavný inšpektor verejnej správy⁹, špecializované rezortné inšpekčné orgány alebo jednotky v rámci agentúr a ministerstiev, Úrad štátneho generálneho komisára¹⁰, Jednotka finančnej a hospodárskej trestnej činnosti (SDOE), prokuratúry špecializované na korupciu, ktoré boli nedávno zriadené v Aténach a Solúne, Prokuratúra pre finančnú a hospodársku trestnú činnosť, Nezávislý orgán na boj proti praniu špinavých peňazí, jednotka gréckej polície pre vnútorné

1 http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/pdf/roadmap_en.pdf

2 Grécky národný akčný plán proti korupcii: http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=KyH_7RZiUPg%3D&tabid=64.

3 Podrobnejšie informácie sa uvádzajú v preberaných otázkach, v časti o komplexnom strategickom prístupe ku korupcii.

4 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2012\)10_Greece_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2012)10_Greece_EN.pdf).

5 <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/Greecephase3reportEN.pdf>

6 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2013\)13_Interim_Greece_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2013)13_Interim_Greece_EN.pdf).

7 Zámerom je zahrnúť do trestného zákonníka všetky trestné činy korupcie.

8 Zákon č. 4139 z roku 2013.

9 Poverený monitorovaním a koordinovaním výkonu funkcií verejnej správy a inšpekčných orgánov/jednotiek.

10 Nezávislý orgán zodpovedný za dohľad nad všetkými štátnymi finančnými inšpekčnými orgánmi a hlavným inšpektorom verejnej správy pre prípady týkajúce sa vyhľadávania majetku na základe neexistujúcich alebo nesprávnych majetkových priznaní štátnych zamestnancov.

záležitosti, Najvyšší auditorský súd a ombudsman. Nedostatočná spolupráca medzi agentúrami vzbudzuje obavy, pokiaľ ide o schopnosť tohto rámca účinne reagovať na problémy spojené s korupciou. S cieľom vyriešiť tieto obavy bol v polovici roka 2013 vymenovaný národný protikorupčný koordinátor.¹¹

Presadzovanie práva a súdnictvo. V oblasti súdnictva boli nedávno prijaté kroky na zlepšenie jeho výsledkov týkajúcich sa korupcie. Na základe nedávnych prípadov vo vysokých kruhoch sa preukázal posun smerom k účinnejšiemu riešeniu prípadov korupcie zo strany súdov a presadzovaniu prísnych trestov. Okrem generálnej prokuratúry Grécko zriadilo aj dve špecializované prokuratúry, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu v boji proti korupcii: ide o prokuratúru poverenú hospodárskymi trestnými činmi, ktorá bola zriadená v roku 1997¹², a prokuratúru poverenú trestnými činmi korupcie (zriadenú v roku 2011).¹³ K ďalšej špecializácii prokuratúr venujúcich sa korupcii došlo v prvej polovici roka 2013, keď boli zriadené dodatočné špecializované prokuratúry na boj proti korupcii, poverené dohľadom nad vyšetrovaniami korupcie a ich koordináciou. Tieto dve špecializované prokuratúry boli zriadené v Aténach a Solúne, čo sú jurisdikcie s najvyšším počtom zložitých prípadov korupcie.¹⁴

Prieskum verejnej mienky

Prieskumy vnímania. Podľa osobitného prieskumu Eurobarometra o korupcii z roku 2013¹⁵ považuje 99 % gréckych respondentov korupciu za problém, ktorý je v ich krajine rozšírený (priemer EÚ: 76 %), pričom 63 % je presvedčených, že korupcia ovplyvňuje ich každodenný život (priemer EÚ: 26 %), a 80 % uvádza, že klientelizmus a korupcia obmedzujú hospodársku súťaž v Grécku (priemer EÚ: 69 %). 95 % respondentov uvádza, že na regionálnej a miestnej úrovni existuje korupcia (priemer EÚ: 77 %). Spomedzi respondentov sa 93 % domnieva, že úplatkárstvo a využívanie konexií sú často tým najľahším spôsobom, ako získať určitú verejnú službu (priemer EÚ: 73 %). Vo väčšine prípadov ide o najvyššie percentuálne podiely v EÚ.

Skúsenosť s korupciou. V prieskume Eurobarometra z roku 2013 priznalo 7 % gréckych respondentov, že za posledných 12 mesiacov boli požiadaní o poskytnutie úplatku za služby alebo sa od nich očakávalo poskytnutie takéhoto úplatku (priemer EÚ: 4 %).

Prieskumy týkajúce sa podnikov. Podľa prieskumu Eurobarometra týkajúceho sa podnikov¹⁶ je 89 % gréckych podnikov (priemer EÚ: 73 %) a 80 % respondentov zo širokej verejnosti (priemer EÚ: 69 %)¹⁷ presvedčených, že klientelizmus a korupcia obmedzujú hospodársku súťaž v Grécku. Spomedzi spoločností sa 92 % domnieva, že úplatkárstvo a využívanie konexií sú často tým najľahším spôsobom, ako získať určité verejné služby (priemer EÚ: 69 %). Spomedzi podnikateľov je 66 % (priemer EÚ: 43 %) presvedčených, že korupcia pri podnikaní v Grécku predstavuje pre ich spoločnosť problém, a 67 % považuje za prekážku protekciu a rodinkárstvo (priemer EÚ: 41 %).

Kontextuálne faktory

Hospodársky kontext. Odhaduje sa, že v roku 2011 stála drobná korupcia Grécko 554 miliónov EUR.¹⁸ Hlavný inšpektor verejnej správy v roku 2011 konštatoval, že korupcia je

11 Pozri aj časť o komplexnom strategickom prístupe ku korupcii v oddiele Preberané otázky.

12 Článok 17A zákona č. 2523/1997.

13 Zákon č. 4022/2011.

14 Zákon č. 4139 z roku 2013.

15 Osobitný prieskum Eurobarometra č. 397 z roku 2013.

16 Bleskový prieskum Eurobarometra č. 374 z roku 2013.

17 Osobitný prieskum Eurobarometra č. 397 z roku 2013.

18 Národný prieskum o korupcii v Grécku, TI Grécko, 2011. V tejto štúdii sa uvádzajú aj informácie o výške úplatkov, napr. až do výšky 20 000 EUR za sfaľšovanie auditu finančných záznamov, 40 až 500 EUR za získanie vodičského preukazu alebo 200 až 8 000 EUR za vydanie stavebného povolenia. (<http://en.transparency.gr/Press.aspx?page=27&code=PressRelease&article=326>).

rozšírená v oblasti miestnej samosprávy, environmentálneho a územného plánovania, dopravy, verejných prác a verejných zdravotných služieb.¹⁹ Medzi záväzky Grécka uvedené v Memorande o porozumení týkajúcom sa hospodárskych a finančných politík²⁰ patrí vytvorenie účinných protikorupčných politík, reforma súdnictva a verejnej správy vrátane verejného obstarávania a uplatňovanie stratégie boja proti podvodom v prípade projektov spolufinancovaných z prostriedkov EÚ. Pracovná skupina Európskej komisie, ktorá v úzkej spolupráci s príslušnými útvarmi Komisie poskytuje Grécku technickú pomoc, ponúka podporu pri reforme týchto oblastí.²¹ Grécko sa v rámci plánov na oživenie hospodárstva zaviazalo k rozsiahlej privatizácii vládneho majetku. Nezávislé monitorovanie a silné protikorupčné ochranné opatrenia sú v tejto súvislosti dôležité na zmierňovanie rizík spojených s korupciou.²²

Súkromný sektor. V rámci ukazovateľa globálnej konkurencieschopnosti Svetového ekonomického fóra za roky 2013 – 2014 Grécko obsadilo 91. miesto zo 148 krajín, pričom dosiahlo nízke hodnotenie týkajúce sa klientelizmu v rámci rozhodnutí vládnych činiteľov a zneužívania verejných prostriedkov.²³ Grécko transponovalo všetky ustanovenia rámcového rozhodnutia 2003/568/SVV týkajúce sa vymedzenia aktívnej a pasívnej korupcie v súkromnom sektore a ustanovenia týkajúce sa trestov ukladaných fyzickým a právnickým osobám a zodpovednosti právnických osôb.²⁴ Pokiaľ však ide o prax, organizácia OECD dospela k záveru, že existuje niekoľko oblastí, v ktorých Grécko nevykonáva Dohovor OECD o boji proti podplácaniu. Organizácia OECD vyjadrila obavy najmä v súvislosti s obmedzenou schopnosťou Grécka odhaľovať prípady podplácania v zahraničí, pričom poukázala na neschopnosť rýchlo vyšetriť závažný prípad podplácania v zahraničí a včas poskytnúť informácie o úsilí vynaloženom proti úplatkárstvu.²⁵

Informátorstvo. Grécko nemá osobitné právne predpisy o ochrane informátorov vo verejnom ani v súkromnom sektore. Všeobecné ustanovenia v oblasti pracovného práva proti nespravodlivému prepusteniu a nediskriminačné zaobchádzanie so zamestnancami sa vzťahujú aj na informátorov. Skupina GRECO aj organizácia OECD zdôraznili, že súčasný rámec na ochranu informátorov v Grécku je nedostatočný. Ministerstvo financií, hlavný inšpektor verejnej správy a orgány presadzovania práva zaviedli systémy anonymného nahlasovania korupcie, ktoré v posledných rokoch získavajú na popularite. Aj občianska spoločnosť uskutočnila iniciatívy zamerané na nahlasovanie úplatkov alebo korupčných praktík.²⁶ Navyše niekoľko gréckych spoločností pôsobiacich na medzinárodnej úrovni vytvorilo v rámci svojej všeobecnej etiky a rámca proti podplácaniu kanály pre informátorstvo.²⁷ Vláda v súčasnosti pracuje na návrhu právnych predpisov o komplexných opatreniach na ochranu informátorov, ako sa uvádza v národnom protikorupčnom akčnom pláne.²⁸ V Memorande o porozumení týkajúcom sa hospodárskych a finančných politík sa schválilo, že informátorstvo sa má podporiť aj v rámci celkovej reformy daňovej správy.²⁹

Transparentnosť v lobizme. Lobizmus nie je v Grécku regulovaný. Neexistuje žiadna osobitná povinnosť týkajúca sa registrácie lobistov alebo nahlasovania kontaktov medzi verejnými činiteľmi a lobistami.

19 Hlavný inšpektor verejnej správy (2011), *Výročná správa hlavného inšpektora verejnej správy za rok 2010*: <http://www.gedd.gr/news.php?article=85>.

20 http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/pdf/ocpl48_en.pdf.

21 http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/taskforce-greece/index_en.htm.

22 http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/pdf/roadmap_en.pdf.

23 http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf.

24 KOM(2011) 309 v konečnom znení, Druhá správa o vykonávaní rámcového rozhodnutia 2003/568/SVV zo 6. júna 2011: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0309:FIN:EN:PDF>.

25 <http://www.oecd.org/daf/briberyininternationalbusiness/Greece%20Phase%203%20Report%20WEB.pdf>.

26 <http://www.edosafakelaki.org/> alebo <http://www.teleiakaipavla.gr/>.

27 <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/Greecephase3reportEN.pdf>, s. 33.

28 Grécky národný akčný plán proti korupcii: http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=KyH_7RZiUPg%3D&tabid=64.

29 http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/pdf/ocpl48_en.pdf.

Médiá. V indexe slobody tlače za rok 2013, ktorý zostavila organizácia Freedom House, dosiahlo Grécko nízke hodnotenie na základe negatívneho vývoja, v dôsledku ktorého sa zaraďuje do kategórie krajín, v ktorých sa tlač považuje za „častočne slobodnú“.³⁰ Pre hospodárske nedostatky a selektívne presadzovaný regulačný rámec sú grécke médiá mimoriadne ovplyvniteľné potenciálnym neprimeraným tlakom.³¹

2. PREBERANÉ OTÁZKY

Komplexný strategický prístup ku korupcii

Grécko začalo pristupovať k boju proti korupcii komplexnejšie. Ako zdôraznila skupina GRECO, grécke právne predpisy sú stále „príliš zložité“.³² Túto situáciu spôsobuje nízka úroveň presadzovania práva a skutočnosť, že pri veľkom počte inštitúcií niekedy dochádza k prekrývaniu ich právomocí v rámci protikorupčných politík, a súčasne sa zdá, že posúdenia rizika nie sú bežným postupom na určovanie budúcich cielených opatrení. Jednotka finančnej a hospodárskej trestnej činnosti (SDOE), ktorá podáva správy ministerstvu financií, zapája do svojej štruktúry vyslaného prokurátora, aby sa zaistila užšia spolupráca medzi týmito dvomi útvarmi. Osobitnú pozornosť treba venovať koordinácii nedávno zriadených prokuratúr, ktoré sa špecializujú na korupciu, jednotky SDOE a všeobecných prokuratúr. V júni 2013 vláda oznámila zlúčenie úradu hlavného inšpektora verejnej správy a zboru inšpektorov verejnej správy do jedného orgánu s cieľom obmedziť prekrývanie medzi protikorupčnými agentúrami.³³

Osvedčený postup: transparentnosť rozhodovania vo verejnej správe a zverejňovanie uzavretých zmlúv

V zmysle zákona prijatého v roku 2010 sú všetky verejné inštitúcie povinné zverejňovať online svoje rozhodnutia vrátane tých, ktoré sa týkajú verejného obstarávania³⁴ Všetky verejné inštitúcie, regulačné orgány a miestne samosprávy sú od 1. októbra 2010 povinné zverejniť svoje rozhodnutia na internete prostredníctvom programu Priehľadnosť (diavgeia – διαύγεια).³⁵ Rozhodnutia verejných subjektov sa nesmú vykonať, ak nie sú zverejnené na webových stránkach programu Priehľadnosť. Táto povinnosť sa nevzťahuje len na rozhodnutia obsahujúce citlivé osobné údaje a/alebo informácie týkajúce sa národnej bezpečnosti. Každý dokument je elektronicky podpísaný a má automaticky pridelené jedinečné číslo. Ak vznikne rozpor medzi textom zverejneným vo vládnom vestníku a na webových stránkach programu Priehľadnosť, webové znenie má prednosť. Zverejňujú sa taktiež uzavreté verejné zákazky. V súčasnosti nie sú okamžite k dispozícii verejné informácie o monitorovaní realizácie verejných zákaziek, k týmto informáciám však možno získať prístup na základe právnych predpisov o slobode informácií.

Zdá sa, že okrem problémov spojených s inštitucionálnou koordináciou interné kontrolné mechanizmy v rámci verejnej správy spôsobujú problémy, ktoré majú vplyv na správne fungovanie protikorupčných politík a politík týkajúcich sa integrity. Interné kontrolné mechanizmy v rámci štátnej služby sa ukázali ako neúčinné, pričom v rámci systému spôsobili značné prieťahy. K augustu 2012 bolo v disciplinárnych radách gréckych ministerstiev a verejných inštitúcií (napr. verejných nemocníc, štátnych univerzít atď.) údajne stále

30 <http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-press>.

31 <http://www.mediadem.eliamep.gr/wp-content/uploads/2012/01/Greece.pdf>

32 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2009\)9_Greece_One_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2009)9_Greece_One_EN.pdf)

33 Zlúčenie týchto dvoch inštitúcií bolo formálne upravené v januári 2013 ministerstvom pre reformu správy: <http://www.opengov.gr/minreform/wp-content/uploads/downloads/2013/06/systash.pdf>.

34 Zákon č. 3861 z roku 2010.

35 <http://diavgeia.gov.gr/en>.

nevyriešených 5 000 prípadov.³⁶ Väčšina štátnych zamestnancov obvinených z porušovania kódexu o verejnej službe bola oslobodená: v roku 2011 bolo zo 157 štátnych zamestnancov, ktorých prípady vyšetrovali disciplinárne rady, napokon prepustených len 17.³⁷ Z údajov z prvej polovice roka 2013 vyplýva, že na základe disciplinárnych obvinení bolo dovedy prepustených 91 gréckych štátnych zamestnancov, pričom v tom čase stále neboli vyriešené prípady ďalších 2 000 štátnych zamestnancov.³⁸

V roku 2012 boli prijaté zmeny kódexu o verejnej službe s cieľom zabezpečiť rýchlejšie a transparentnejšie disciplinárne konania.³⁹ Novelou zákona sa zmenilo zloženie disciplinárnych rád, ktoré predtým pozostávali z troch vrcholových štátnych zamestnancov a dvoch predstaviteľov odborových zväzov. V nových radoch majú zastúpenie aj sudcovia, aby sa zaistila väčšia nestrannosť. Začiatkom roka 2013 boli prijaté ustanovenia zamerané na urýchlenie disciplinárnych konaní⁴⁰ spolu so záväzkom uprednostňovať prepúšťanie štátnych zamestnancov podliehajúc disciplinárnym rozhodnutiam prijatým na základe korupčných praktík alebo nespôsobilosti. Minister pre reformu správy a elektronickú správu vecí verejných sa v polovici roka 2013 zaviazal aj k prijatiu súvisiacich opatrení. V dôsledku toho bolo od júla do septembra 2013 z disciplinárnych dôvodov prepustených 226 štátnych zamestnancov (vrátane prípadov, v ktorých boli vznesené obvinenia z trestnej činnosti).

V polovici roka 2013 sa začali súdne konania na základe podozrení, že štátni zamestnanci z istej štátnej agentúry sociálneho zabezpečenia boli zapojení do sprenevery sociálnych dávok v období rokov 2003 – 2012. Výbory lekárov navyše v posledných rokoch vykonali na regionálnej a miestnej úrovni niekoľko pravidelných kontrol sociálnych dávok, pri ktorých posudzovali zdravotné dôvody, na základe ktorých sa pôvodne vyplácali sociálne dávky príjemcom. Po jednej z týchto pravidelných regionálnych kontrol sa zistilo, že 66 % obyvateľov jedného malého ostrova, ktorí poberali sociálne dávky z dôvodu slepoty, v skutočnosti nebolo slepých. Úplné celoštátne prehodnotenie týchto sociálnych dávok sa blíži ku koncu.

Komisia na základe podozrení z vydierania správcami fondov na ministerstve rozvoja výmenou za schválenie projektu vydala výhrady týkajúce sa financovania z prostriedkov EÚ v Grécku v rokoch 2007 – 2013. Grécka polícia zatkla viacero osôb a na vnútroštátnej úrovni v súčasnosti prebieha vyšetrovanie podozrení z korupcie. Európska komisia vytvorila pre Grécko akčný plán s cieľom zaistiť, aby boli minulé a súčasné výdavky legálne, zákonné a oprávnené. Minister rozvoja vymenil zamestnancov podozrivých zo zapojenia do tohto prípadu.⁴¹ Po uspokojivej realizácii akčného plánu Komisia v roku 2013 stiahla výhradu týkajúcu sa dobrej povesti.

V snahe vytvoriť jednotnejší prístup k boju proti korupcii boli v protikorupčnom pláne, ktorý v roku 2012 vypracovala pracovná skupina Európskej komisie pre Grécko⁴², stanovené tieto priority: prijať celkovú národnú protikorupčnú stratégiu, posilniť koordináciu a výmenu informácií medzi inštitúciami, a to aj prostredníctvom vymenovania národného koordinátora, a posilniť finančné vyšetrovanie a stíhanie korupcie, najmä vo vysokorizikových sektoroch. Uvádzali sa v ňom aj legislatívne opatrenia zamerané na účinnejšiu prevenciu a odhaľovanie korupcie. Protikorupčný rozmer je takisto súčasťou plánov na posilnenie boja proti nelegálnej práci a zvýšenie efektívnosti inšpektorátu práce, v rámci ktorých si program reforiem vyžaduje silnejšie mechanizmy na boj proti podvodom a korupcii.

36 Onishenko, C. (2012), Päťtisíc neuzavretých disciplinárnych rozhodnutí, He Kathimerini, 9. augusta 2012.

37 Tamtiež.

38 Tamtiež.

39 Zákon č. 4067 z marca 2012.

40 Tzv. rámcový zákon prijatý v apríli 2013.

41 Okolo 100 štátnych zamestnancov.

42 http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/pdf/roadmap_en.pdf

Na základe odporúčaní uvedených v protikorupčnom pláne vláda v máji 2013 vymenovala na päťročné funkčné obdobie národného protikorupčného koordinátora, ktorý podáva správy premiérovi a parlamentu. V apríli 2013 prijal parlament zákon o vytvorení národného koordináčneho výboru, ktorý sa vzťahuje na všetky príslušné verejné inštitúcie a orgány presadzovania práva, ako aj na úrad ombudsmana a poradný orgán (vrátane organizácií občianskej spoločnosti a medzinárodných organizácií).⁴³

Na základe hlavných bodov protikorupčného plánu grécke orgány vypracovali národnú protikorupčnú stratégiu vrátane akčného plánu, ktorú príslušné grécke agentúry a orgány presadzovania práva schválili v januári 2013.⁴⁴ Zodpovednosť za koordináciu akčného plánu nesie národný protikorupčný koordinátor. Neprehľadnosť postupu prijímania môže vyvolávať niekoľko otázok, pokiaľ ide o udržateľnosť záväzku vlády a parlamentu k tejto stratégii.⁴⁵

Akčný plán sa vzťahuje na obdobie od roku 2013 do roku 2015 a zabezpečuje sa ním rozvoj spôsobilostí v oblasti posudzovania rizika. Medzi jeho ciele patria: efektívne politické vedenie v boji proti korupcii, reagovanie na rastúci dopyt verejnosti po vyvodzovaní zodpovednosti, netolerovanie korupčných praktík, efektívne presadzovanie a lepšie dodržiavanie práva a zodpovednosť verejných a súkromných orgánov. Zhruba 70 % plánovaných opatrení vrátane zriadenia špecializovanej protikorupčnej prokuratúry a ďalších legislatívnych opatrení týkajúcich sa trestných konaní sa zameriava na presadzovanie. Preventívne opatrenia sú menej prepracované. Akčný plán neobsahuje merateľné ukazovatele ani kritériá. Nie sú k dispozícii žiadne odhady zdrojov potrebných na jeho realizáciu. Doteraz sa začala uplatňovať väčšina opatrení uvedených v akčnom pláne, hoci dokončených bolo len niekoľko z nich.

Financovanie politických strán

Legislatívny a operačný rámec Grécka týkajúci sa financovania politických strán a volebných kampaní je naďalej nedostatočne rozvinutý. Vnímanie zo strany verejnosti vzbudzuje ďalšie obavy v tejto oblasti. Z osobitného prieskumu Eurobarometra o korupcii z roku 2013 vyplýva, že 86 % Grékov (najvyššie percento v rámci EÚ) sa domnieva, že financovanie strán nie je dostatočne transparentné a nepodlieha dostatočnému dohľadu (priemer EÚ: 67 %).⁴⁶ Financovanie politických strán v Grécku bolo navyše priebežne spájané s rôznymi podozreniami z korupcie alebo nelegálneho financovania. Jeden z týchto prípadov sa týkal podozrení, že istá zahraničná spoločnosť poskytovala nezákonné platby funkcionárom dvoch politických strán, ktoré boli pri moci v rokoch 1996 – 2004 a 2004 – 2009, údajne výmenou za zaistenie verejných zákaziek. Po tom, ako grécky štát vyhlásil, že utrpel škody vo výške viac ako 2 milióny EUR, bolo v roku 2012 dosiahnuté vyrovnanie; trestné konania ešte neboli uzavreté.

Grécke politické strany môžu byť financované zo štátneho rozpočtu, súkromných darov a pôžičiek. V roku 2010 boli prijaté nové právne predpisy o volebných výdavkoch koalícií a kandidátov a ich kontrole v miestnych a regionálnych voľbách⁴⁷, v ktorých sa stanovujú stropy financovania a výdavkov a povinnosti pre koalície a kandidátov za stredne veľké a veľké obce zverejňovať svoje príjmy a výdavky v centrálnej verejnej databáze, ktorú spravuje ministerstvo vnútra, decentralizácie a elektronickej správy vecí verejných.⁴⁸ Do jedného mesiaca od oznámenia výsledkov volieb musí široká škála zvolených miestnych činiteľov predložiť finančné správy aj výboru pre kontrolu výdavkov a porušenia volebného zákona. V každom obvode je zriadený výbor *ad hoc*, v ktorom sú zastúpení sudcovia, člen Štátnej rady,

43 Zákon č. 4152 z roku 2013.

44 Grécky národný akčný plán proti korupcii:
http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=KyH_7RZiUPg%3D&tabid=64.

45 Akčný plán „formálne“ neprijíma vláda alebo parlament, ale schvaľuje ho niekoľko verejných inštitúcií.

46 Osobitný prieskum Eurobarometra č. 397 z roku 2013.

47 Zákon č. 3870 z roku 2010.

48 <http://www.ekloges.ypes.gr/diafancia/index.html>

komisár Rady pre audit a vedúci predstaviteľ miestneho úradu jednotky SDOE. Jeho úlohou je preskúmať finančnú situáciu zvolených koalícií a kandidátov. V závislosti od závažnosti zistených porušení sa ukladajú tresty od finančných až po väzobné.

V parlamente je zriadený výbor pre kontrolu výdavkov a porušenia volebného zákona, v ktorom sú zastúpení poslanci zo všetkých strán (väčšina poslancov) a troch magistrátov. Efektívnosť tohto výboru však ešte treba dokázať.⁴⁹ Jeho hĺbková analýza výdavkov počas posledných parlamentných volieb v roku 2012 ešte stále nie je dokončená. Najvyšší auditorský súd nemá potrebné právomoci, aby mohol preveriť základ financovania politických strán a volebných kampaní.

V júli 2012⁵⁰ a následne v auguste 2013⁵¹ skupina GRECO konštatovala, že nebolo vykonané ani jedno z jej 16 odporúčaní v tejto oblasti. Príslušné orgány oznámili, že zmeny síce boli pripravené, ale z dôvodu nestabilnej hospodárskej a politickej situácie neboli prijaté. V roku 2013 skupina GRECO konštatovala, že vďaka reforme právnych predpisov týkajúcich sa volebných kampaní na miestnej a regionálnej úrovni sa do istej miery zlepšila úroveň transparentnosti, ale zároveň vyjadrila sklamanie z toho, že pokrok pri príprave zásadných legislatívnych zmien potrebných na dodržanie jej odporúčaní v tejto oblasti ostáva pomalý.⁵²

Nevykonané odporúčania skupiny GRECO sa týkajú najmä potreby: posilniť záruky týkajúce sa vysledovania darov, zabezpečiť, aby sa pôžičky nezneužívali na obchádzanie predpisov o financovaní strán, posilniť záznamy a transparentnosť účtov strán, zabezpečiť nezávislý audit politických strán, posilniť nezávislosť, efektívnosť a transparentnosť kontrolného výboru povereného dohľadom nad financovaním strán a volebnej kampane, posilniť monitorovanie finančných dokumentov a posilniť mechanizmy podávania správ a postihovania. Potreba transparentnosti pri financovaní strán sa odráža aj v pláne pracovnej skupiny pre Grécko a v protikorupčnom akčnom pláne. Vláda v súčasnosti pracuje na návrhu právnych predpisov na zlepšenie právneho rámca týkajúceho sa financovania strán.

Stíhanie korupcie

Ako v roku 2012 zdôraznila skupina GRECO, účinnému uplatňovaniu práva bránia prieskumy v stíhaní a vynášaní rozsudkov v prípade trestných činov korupcie.⁵³ Medzi potenciálne dôvody neúčinného uplatňovania práva patria absencia účinných kontrolných mechanizmov vo verejnej správe a pomalosť súdneho systému. Nedávno sa však začal vyšší počet vyšetrovaní týkajúcich sa podozrení z korupcie vo vysokých kruhoch. Súdny tiež uložil odrádzajúce tresty odňatia slobody vo viacerých prípadoch z vysokých kruhov vrátane prípadu bývalého ministra obrany odsúdeného na súde prvého stupňa za úplatkárstvo, spreneveru a pranie špinavých peňazí v súvislosti so zákazkami v rezorte obrany a za podávanie nepravdivých výkazov o svojom majetku. V ďalšom prípade bol bývalý primátor jedného veľkého mesta odsúdený za spreneveru na súde prvého stupňa na doživotie. V tomto prípade bolo odsúdených niekoľko ďalších vysokopostavených zamestnancov samosprávy. Tento postup by mohol byť náznakom posunu k ráznejšiemu stíhaniu a vynášaniu rozsudkov v prípadoch korupcie.

Pozitívnym aspektom, ktorý ilustrujú uvedené prípady, je prepustenie alebo odstúpenie politika, ktorý po začatí vyšetrovania čelí obvineniam. Neexistujú však žiadne etické kódexy, ktoré by sa vzťahovali na volených činiteľov na centrálnej a miestnej úrovni. Existuje len jeden kódex správania pre vládnych činiteľov. Prostredníctvom takýchto kódexov správania pre volených činiteľov, doplnených regulačnými ustanoveniami o sankciách uplatniteľných v prípadoch porušenia etických pravidiel, by sa posilnili normy v oblasti integrity

49 Jeho funkcie boli stanovené zákonom č. 3023 z roku 2002.

50 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2012\)10_Greece_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2012)10_Greece_EN.pdf)

51 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2013\)13_Interim_Greece_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2013)13_Interim_Greece_EN.pdf)

52 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2013\)13_Interim_Greece_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2013)13_Interim_Greece_EN.pdf)

53 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2012\)10_Greece_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2012)10_Greece_EN.pdf)

a zodpovednosti a zabezpečila by sa širšia škála iného ako trestnoprávneho postihovania neetického správania na úkor verejného záujmu. Zabezpečilo by sa tým aj účinnejšie vykonávanie pravidiel integrity prostredníctvom samoregulácie, a to vzhľadom na osobitný charakter iných ako trestnoprávnych sankcií, ktoré sa uplatňujú v prípade volených činiteľov na rozdiel od iných kategórií verejných činiteľov (menovaní činitelia, štátni zamestnanci atď.).

Z výročnej správy za rok 2012, ktorú vypracovalo policajné oddelenie pre vnútorné záležitosti, vyplýva, že po nedávnych zmenách došlo k zvýšeniu počtu obvinení z trestného činu korupcie. V rámci orgánov presadzovania práva boli navyše zavedené systémy anonymného nahlásovania podozrení z trestných činov korupcie, čo viedlo k značnému zvýšeniu nahlásovania údajného úplatkárstva verejných činiteľov (v roku 2012 sa počet nahlásených prípadov v porovnaní s rokom 2011 takmer zdvojnásobil).⁵⁴

V štúdii z roku 2012, ktorú dala vypracovať Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie (FRONTEX), sa uvádzajú podrobné informácie o šesťmesačnom vyšetrowaní, počas ktorého bola odhalená skupina siedmich príslušníkov pobrežnej hliadky a 15 – 16 civilistov zapojených do pašovania cigariet z Cypru a Turecka do Grécka v roku 2010.⁵⁵ Bola zistená hierarchia v rámci tejto zločineckej skupiny, od najnižšie postavených príslušníkov pobrežnej hliadky, ktorí dostávali 500 EUR za zásielku, až po úradníkov na najvyšších miestach, ktorí dostávali 10 000 EUR. Podľa štúdie mohol nárast pašovania cigariet v Grécku a iných krajinách pozdĺž východnej hranice EÚ v roku 2009 viesť niektorých finančne zadlžených úradníkov k tomu, že sa uchýlili ku korupcii. Napriek týmto vzorcom bola reakcia v podobe stíhania pomerne slabá: v roku 2010 bolo nahlásených len sedem prípadov stíhania, ktoré viedli k štyrom prepusteniam a jednému disciplinárnemu postihu. Vyšetrowania podozrení z trestných činov korupcie vo vysokých kruhoch narážajú na problémy vyplývajúce zo zložitého systému imunity, najmä pokiaľ ide o ministrov a bývalých ministrov.

Podľa gréckej ústavy môžu byť poslanci stíhaní alebo zatknutí len s predchádzajúcim súhlasom parlamentu.⁵⁶ Ak sa rozhodnutie neprijme do troch mesiacov, považuje sa to za neudelenie súhlasu. Uvedenie dôvodov rozhodnutia nie je povinné. V prípade ministrov, bývalých ministrov a štátnych tajomníkov⁵⁷ sa imunita okrem stíhania a zatýkania vzťahuje aj na súdne vyšetrowanie, predbežné súdne vyšetrowanie alebo predbežné preskúmanie. Každé štádium vyšetrowania si vyžaduje osobitný súhlas parlamentu. Len parlament má právomoc podať návrh na začatie konania proti príslušným činiteľom pre trestné činy spáchané počas výkonu ich povinností. Rovnako len parlament je oprávnený pozastaviť trestné stíhanie. V ústave sa stanovuje zložitý a časovo obmedzený postup podávania návrhu na začatie konania v prípade trestných činov, ktoré spáchali ministri, bývalí ministri a štátni tajomníci, a ten vytvára značné prekážky v stíhaní. Okrem obmedzení, ku ktorým dochádza na základe tohto postupu, existujú aj obmedzenia premlčacích lehôt, ktoré bránia trestnému stíhaniu uvedených osôb, pokiaľ a kým parlament neudelí svoj súhlas.

Ministri a bývalí ministri navyše využívajú aj rozsiahly štatút režimu obmedzení, ktorý v spojení so zdĺhavými konaniami spôsobuje značné problémy pri stíhaní korupcie v Grécku.⁵⁸ Premlčacia lehota naďalej plynie aj po vynesení rozhodnutí prvostupňového súdu; plynutie tejto lehoty možno pozastaviť, ale nie prerušiť.⁵⁹ Navyše absolútna premlčacia lehota plynie bez ohľadu na priebeh konania. Okrem toho minister spravodlivosti môže odložiť alebo prerušiť stíhanie „politických činov“ a „trestných činov, ktorými možno narušiť medzinárodné

54 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2013\)13_Interim_Greece_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2013)13_Interim_Greece_EN.pdf).

55 http://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/Research/Study_on_anticorruption_measures_in_EU_border_control.pdf.

56 Článok 62 gréckej ústavy.

57 Článok 86 gréckej ústavy.

58 <http://en.transparency.gr/Content.aspx?page=63>.

59 To znamená, že maximálne obdobie na dosiahnutie rozsudku nezačína plynúť odznova.

vzťahy štátu“.⁶⁰ V prípade trestných činov korupcie však toto ustanovenie doteraz nebolo použité.

Skupina GRECO opakovane žiadala zrušenie osobitného štatútu obmedzení pre ministrov a bývalých ministrov. V jej správe o dodržiavaní za rok 2012 sú citované grécke orgány, ktoré uvádzajú, že takéto zrušenie by si vyžadovalo zmenu ústavy a v krátkom čase by nebolo uskutočniteľné.⁶¹ V praxi to znamená, že prokuratúry a súdy vykladajú súčasné ustanovenia v širšom zmysle, aby bolo v niektorých zložitých prípadoch možné viesť účinnejšie trestné konania.

Konflikty záujmov a zverejňovanie majetku

V gréckej ústave sa stanovujú osobitné pravidlá týkajúce sa nezlučiteľností medzi mandátom poslancov a širokou škálou pozícií v súkromnom a verejnom sektore vrátane výkonných funkcií v miestnej samospráve.

Grécka vláda uznala, že konflikt záujmov je problém, ktorý treba riešiť v kontexte reformy verejnej správy. Ministerstvo financií v rámci svojich záväzkov prijatých v Memorande o porozumení týkajúcom sa hospodárskych a finančných politík prijalo kódex správania týkajúci sa konfliktu záujmov a vyhlásenia o záujme pre svojich zamestnancov, a to aj v oblasti daňovej správy.⁶² Kódex správania vrátane ustanovení o konflikte záujmov a majetkových priznaniach bol nedávno zavedený aj v rámci správy príjmov.

Národný protikorupčný akčný plán sa preto zameriava na vytvorenie účinných mechanizmov prevencie, odhaľovania a odstraňovania konfliktov záujmov a nezlučiteľností pre všetky kategórie verejných činiteľov vrátane volených činiteľov prostredníctvom realizácie akčného plánu vo všetkých orgánoch verejnej správy na všetkých úrovniach (vrátane volených činiteľov). V akčnom pláne sa navyše stanovuje vytvorenie systému nahlasovania konfliktov záujmov v rámci verejnej správy.⁶³

Volení a menovaní činitelia podliehajú prísnemu systému zverejňovania majetku, ktorý v niektorých prípadoch viedol k trestnému stíhaniu (pozri príklad v predchádzajúcej časti). Majetkové priznania ministrov a poslancov sú verejne dostupné a zvyčajne sa o nich informuje v médiách. Overovanie však nie je systematické a spolupráca medzi internými kontrolnými mechanizmami a orgánmi presadzovania práva pri zisťovaní porušenia povinností týkajúcich sa zverejňovania majetku priniesla obmedzené výsledky. Navyše v prípade poslancov vykonáva všetky overovania majetkových priznaní parlamentný kontrolný výbor, ktorý je zložený prevažne z poslancov a troch zástupcov súdnictva. Tento systém overovania preto sám osebe nemôže plne zaručiť neustrannosť.

Verejné obstarávanie

V dôsledku hospodárskej krízy sa podiel verejného obstarávania na gréckom hospodárstve v poslednom období znížil. Verejné práce, tovary a služby v Grécku predstavovali v roku 2011 okolo 8,8 % HDP.⁶⁴ Hodnota výziev na predkladanie ponúk zverejnených v úradnom vestníku v percentuálnom vyjadrení celkových výdavkov na verejné práce, tovary a služby v roku 2011 dosahovala 25,4 %.

Podľa prieskumu Eurobarometra o korupcii z roku 2013 týkajúceho sa podnikov 76 % gréckych respondentov považuje korupciu za rozšírenú vo verejnom obstarávaní, ktoré organizujú vnútroštátne orgány (priemer EÚ: 56 %), a 94 % ju považuje za rozšírenú vo

60 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2009\)9_Greece_One_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2009)9_Greece_One_EN.pdf).

61 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2012\)10_Greece_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2012)10_Greece_EN.pdf).

62 http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/pdf/ocp148_en.pdf.

63 Strana 54, http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=KyH_7RZiUPg%3D&tabid=64.

64 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/modernising_rules/public-procurement-indicators-2011_en.pdf.

verejnom obstarávaní organizovanom miestnymi orgánmi (priemer EÚ: 60 %). Respondenti konkrétne uvádzali, že vo verejnom obstarávaní sú bežné tieto praktiky: špecifikácie prispôbené na mieru konkrétnym firmám (81 %), konflikty záujmov pri vyhodnocovaní ponúk (87 %), účasť uchádzačov na tvorbe špecifikácií (81 %), zneužívanie rokovacieho konania (75 %), vopred dohodnuté ponuky (73 %), nejasné výberové alebo hodnotiace kritériá (73 %), zneužívanie urgentných dôvodov s cieľom obísť súťažné konanie (72 %) a zmeny zmluvných podmienok po uzavretí zmluvy (55 %). Tieto percentuálne podiely patria medzi najvyššie v EÚ. Hoci tieto ukazovatele nemusia priamo súvisieť s korupciou, ilustrujú rizikové faktory, ktoré zvyšujú náchylnosť na korupciu v rámci postupov verejného obstarávania. Grécke právne predpisy o verejnom obstarávaní sa vo všeobecnosti vyznačujú zložitou, prekrývajúcimi sa pravidlami a roztriešteným prístupom. Na základe týchto nedostatkov sa zvyšujú riziká neúčinného vykonávania. Napriek viacerým legislatívnym iniciatívam⁶⁵ neboli tieto nedostatky celkom vyriešené, najmä pokiaľ ide o roztrieštený dohľad, potrebu ešte viac posilniť interné a externé kontroly a potrebu zvýšiť úroveň presadzovania.⁶⁶ Okrem toho sa neuvádza, ako prebieha systematická kontrola potenciálnych konfliktov záujmov v rámci postupov verejného obstarávania, a to najmä na miestnej úrovni.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti grécka vláda nedávno uskutočnila niekoľko významných iniciatív, z ktorých niektoré vychádzajú z jej záväzkov stanovených v Memorande o porozumení týkajúcom sa programu oživenia hospodárstva uzavretom s Európskou komisiou, Európskou centrálnou bankou a Medzinárodným menovým fondom.⁶⁷ Medzi tieto iniciatívy patria: a) príprava legislatívnej reformy zameranej na kodifikáciu a konsolidáciu gréckych pravidiel verejného obstarávania; b) zvýšenie transparentnosti a konzistentnosti gréckeho systému verejného obstarávania posilnením úlohy jednotného orgánu pre verejné obstarávanie (EAADISY); c) využívanie centrálného obstarávania a zníženie počtu verejných obstarávateľov a d) zavedenie elektronického obstarávania ako kľúčového nástroja pre (takmer) všetky postupy verejného obstarávania, ktoré začali verejní obstarávatelia.

V septembri 2012 vláda dokončila regulačný rámec jednotného orgánu pre verejné obstarávanie EAADISY zriadeného v roku 2011 na preskúmanie zákonnosti všetkých zmlúv podpísaných verejnými inštitúciami vrátane ministerstiev a agentúr podľa dohodnutého postupu bez zverejnenia oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania.⁶⁸ Jednotný orgán pre verejné obstarávanie EAADISY začal fungovať v tomto novom rámci 1. júla 2013.

Jednotný orgán pre verejné obstarávanie EAADISY bol poverený predložením komplexného plánu reformy právnych predpisov o verejnom obstarávaní v prvom štvrtroku 2014.⁶⁹ Prebiehajúca legislatívna reforma zahŕňa okrem iného vytvorenie novej platformy elektronického obstarávania a silnejších mechanizmov prevencie korupcie.⁷⁰ Platformy elektronického obstarávania už boli vytvorené na informačné účely aj na účely verejnej súťaže a v súčasnosti sa prijímajú opatrenia na ďalšie zvýšenie ich účinnosti.

Grécko v snahe zlepšiť transparentnosť procesu verejného obstarávania zriadilo Centrálny elektronický register verejných zákaziek (KHDSM). Register sa nachádza na portáli národného systému elektronických verejných zákaziek a spravuje ho generálny sekretariát pre obchod v rámci ministerstva rozvoja. Od marca 2013 musia byť všetky transakcie týkajúce sa verejných súťaží, verejných zákaziek a platieb prevyšujúcich sumu 1 000 EUR zrealizované ktorýmkoľvek ministerstvom alebo verejnou agentúrou zaregistrované a spracované v registri

65 Verejné obstarávanie v Grécku (Public Procurement GREECE), Zepos a Yannopoulos, Lex Mundi Ltd.

66

http://www.transparency.org/whatwedo/pub/2012_regional_policy_paper_1_increasing_integrity_and_eu_citizens_trust_in

67 http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/pdf/ocpl48_en.pdf.

68 Zákon č. 4013 z roku 2011.

69 Prvý návrh tohto komplexného legislatívneho rámca bol Komisii predložený v októbri 2013.

70 Pracovný dokument útvarov Komisie: Posúdenie národného programu reforiem pre GRÉCKO, Európsky semester, máj 2013 :http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/swd2013_greece_en.pdf.

KHDMS. Očakáva sa tiež, že na základe tejto iniciatívy sa zvýši zodpovednosť a rovnaké príležitosti pre zainteresovaných uchádzačov. Ďalšie úsilie sa vyvíja s cieľom znížiť počet verejných obstarávateľov a využívať centrálnu obstarávanie (v oblasti dodávok a zdravotníctva).

Vo februári 2013 Grécka komisia pre hospodársku súťaž vykonala „záťahové“ vyšetrenie v najväčších stavebných spoločnostiach z dôvodu možnej koordinácie konkurentov pri predkladaní ponúk v snahe získať verejné zákazky na uskutočnenie stavebných prác (veľké projekty v oblasti infraštruktúry) v roku 2012. Aj toto vyšetrenie bolo signálom prísnejšieho prístupu gréckych orgánov k vyšetrovaniu možného protisúťažného správania a možnej korupcie vo verejnom sektore.

S podporou Komisie a jej pracovnej skupiny pre Grécko sa v súčasnosti vyvíja národná stratégia v oblasti verejného obstarávania. V tejto súvislosti sa hlavné úsilie týkajúce sa politiky v oblasti verejného obstarávania v Grécku zameriava na optimalizáciu hospodárskych výsledkov v plnom súlade s pravidlami EÚ vrátane posilnených protikorupčných opatrení, dosahovanie najlepšieho pomeru medzi kvalitou a cenou a zlepšovanie transparentnosti.

Zdravotníctvo

Sektor zdravotníctva patrí medzi tie sektory, v rámci ktorých Grécko čelí značným problémom, pokiaľ ide o korupciu. Predstavuje 10 % HDP. Korupcia sa týka neoficiálnych platieb aj obstarávania vybavenia a liekov.

Podľa osobitného prieskumu Eurobarometra z roku 2013 priznalo 11 % gréckych respondentov, ktorí za posledný rok navštívili verejné zdravotnícke zariadenia, že zaplatili príplatok (priemer EÚ: 5 %), a 24 % týchto respondentov malo pocit, že pred poskytnutím starostlivosti museli zaplatiť príplatok alebo ponúknuť dar.⁷¹ Podľa prieskumu Transparency International z roku 2011 o drobných úplatkoch v Grécku sa odhaduje, že očakávaný úplatok za operáciu sa vo verejných nemocniciach pohybuje od 100 do 30 000 EUR, za rýchlejšie ošetrenie od 30 do 20 000 EUR a za lekárske testy od 30 do 500 EUR.⁷² Zdá sa, že neoficiálne platby sa najčastejšie poskytujú za získanie prístupu k zdravotnej starostlivosti, uprednostnenie v čakacích zoznamoch na by-pass alebo zabezpečenie ošetrenia konkrétnym špecialistom.⁷³

Okrem takejto drobnej korupcie bolo zdravotníctvo zasiahnuté aj niekoľkými rozsiahlymi prípadmi korupcie a podvodov. V jednom z týchto prípadov šlo o výstavbu zariadenia na analýzu krvnej plazmy, ktorá stála približne 11,2 milióna EUR z verejných prostriedkov. Výstavba sa začala v roku 2000 a skončila sa v roku 2001, ale zariadenie nikdy nebolo v plnej prevádzke. Grécko preto stále musí posilať veľké množstvo plazmy na analýzu do zahraničia. Ďalší prípad sa týka úplatkov vo výške 4,5 milióna GBP, ktoré boli v rokoch 1999 – 2006 vyplatené gréckym zdravotníkom za uprednostnenie nákupu lekárskeho vybavenia prostredníctvom dcérskej spoločnosti podniku so sídlom v Spojenom kráľovstve. Britský súd prvého stupňa odsúdil riaditeľa marketingu tejto spoločnosti na jeden rok odňatia slobody.⁷⁴ Týmito prípadmi sa poukazuje na značnú náchylnosť na korupciu v sektore zdravotníctva týkajúcu sa certifikácie a obstarávania lekárskeho vybavenia a schvaľovania a obstarávania liekov.

V podmienkach hospodárskych úprav sa osobitne uvádza zavedenie mechanizmov, prostredníctvom ktorých sa rieši korupcia a odstraňujú sa neoficiálne platby v nemocniciach.⁷⁵ Medzi ďalšie prijaté opatrenia patrí vytvorenie dohľadu nad cenami dodávok zdravotníckeho

71 Osobitný prieskum Eurobarometra č. 397 z roku 2013.

72 <http://en.transparency.gr/Press.aspx?page=27&code=PressRelease&article=326>.

73 <http://en.transparency.gr/Press.aspx?page=27&code=PressRelease&article=32>.

74 <http://www.sfo.gov.uk/press-room/latest-press-releases/press-releases-2010/british-executive-jailed-for-part-in-greek-healthcare-corruption.aspx>.

75 http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/pdf/ocp148_en.pdf.

materiálu, zavedenie elektronických lekárskeho predpisov a centralizácia obstarávania v zdravotníctve.

Rozsah korupcie v zdravotníctve si vyžaduje cielenú stratégiu na riešenie osobitných problémov v tomto sektore. Grécke orgány sa v spolupráci s pracovnou skupinou Komisie blížila k dokončeniu takejto stratégie.

Daňová správa

Korupčné praktiky, ktorými sa uľahčujú daňové úniky, predstavujú pre grécky štát značné náklady. V nedávnych štúdiách o rozvoji tieňovej ekonomiky sa odhaduje, že tieto náklady dosiahli v roku 2012 úroveň až 24,3 % HDP.⁷⁶ Bývalý šéf vyšetrovateľskej jednotky boja proti podvodom (SDOE) v roku 2011 uviedol, že Grécko je schopné vybrať len 20 % pokút udelených za daňové úniky. Ďalších 40 % sa zvyčajne odpiše a zvyšných 40 % údajne zadrží daňový úradník poverený týmto postupom. Podľa rovnakých odhadov sa uvádza, že v prípadoch vrátenia dane 10 % príslušnej sumy podobne spreneveria skorumpovaní úradníci.

Podozrenia z rozsiahlych daňových únikov vyvolali v Grécku značnú kontroverziu. Jeden z týchto prípadov sa týkal zoznamu približne 2 000 gréckych štátnych príslušníkov (vrátane podnikateľov a príbuzných alebo spolupracovníkov politikov), ktorí vlastnili švajčiarske bankové účty a údajne sa vyhýbali plateniu daní. Francúzske orgány odovzdali tento zoznam svojim gréckym partnerom v roku 2010. Vyšetrowania sa začali len nedávno, súbežne s parlamentným preskúmaním neschopnosti dvoch po sebe pôsobiach ministrov financií konať. V rámci parlamentného vyšetrovania sa preskúmali podozrenia, že bývalý minister financií zatajil mená dvoch svojich príbuzných z tohto zoznamu. Vyšetrowania ešte prebiehajú. Jednotka SDOE v súčasnosti vyšetruje majetok 54 bývalých a súčasných politikov.

Reforma správy príjmov, ako aj boj proti daňovým únikom a korupcii boli vzhľadom na uvedené problémy kľúčovými prvkami programu reforiem pripojeného k programom hospodárskych úprav pre Grécko.⁷⁷ Komisia odporučila stanovenie postupov pravidelného striedania manažérov, zlepšenie systému na ochranu informátorov, ktorí nahlásujú korupciu, stanovenie cieľov pre audity majetkových priznaní daňových úradníkov a prípravu úplného protikorupčného akčného plánu pre daňovú správu.

V prvej polovici roka 2013 bola s podporou pracovnej skupiny Komisie prijatá komplexná stratégia na riešenie korupčných praktík v rámci daňovej správy, ktorej vykonávanie práve prebieha. Zriadenie špecializovanej prokuratúry a policajného oddelenia na vyšetrovanie hospodárskych a finančných trestných činov, ktoré by mali prístup k bankovým a daňovým údajom, je ďalším krokom správnym smerom v snahe účinnejšie riešiť daňové úniky a korupciu, ktorá takéto praktiky uľahčuje. Medzi ďalšie osobitné opatrenia, prostredníctvom ktorých sa podarilo dosiahnuť pokrok, patrí vytvorenie špecializovaných jednotiek na vyšetrovanie zámožných jednotlivcov a veľkých daňových poplatníkov, nové techniky založené na posudzovaní rizika a častejšom používaní informácií od tretích strán a zavedenie nových nástrojov IT na všetkých daňových úradoch. Plánuje sa tiež úplné zrušenie hotovostných platieb na daňových úradoch. Celkové úsilie v boji proti daňovým únikom, praniu špinavých peňazí a korupcii sa teda posilnilo, ale na zaistenie plne primeranej reakcie na existujúce problémy je potrebné vyvinúť ešte viac úsilia.⁷⁸

⁷⁶ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/06_shadow_economy.pdf.

⁷⁷ Druhý program hospodárskych úprav pre Grécko, Európska komisia, marec 2012.

⁷⁸ Druhý program hospodárskych úprav pre Grécko, Európska komisia, druhé preskúmanie, máj 2013.

3. ĎALŠIE KROKY

Inštitúcie, ktoré sú kľúčovými pri predchádzaní korupcii a boji proti nej, čelia rovnakému tlaku v oblasti zdrojov, ktorý je citeľný v celej verejnej správe v Grécku, a preto by sa v kontexte štátnej reformy, ktorá sa v súčasnosti zavádza, mala venovať osobitná pozornosť práve protikorupčnej práci.

Boli prijaté kroky smerujúce ku komplexnému strategickému protikorupčnému prístupu, a to aj prostredníctvom vymenovania národného protikorupčného koordinátora. V mnohých oblastiach náchylných na korupciu boli vyvinuté alebo sa vyvíjajú sektorové stratégie. Protikorupčný rámec je však naďalej zložitý a ešte nepriniesol udržateľné výsledky. Určitý pokrok sa podarilo dosiahnuť v oblasti stíhania v prípadoch korupcie vo vysokých kruhoch, pričom z niekoľkých nedávnych rozsudkov súdu vyplýva určité odhodlanie zaujať odrádzajúcejší postoj. Interné kontrolné mechanizmy treba ešte viac posilniť, zatiaľ čo klientelizmus vo verejnej správe si vyžaduje ráznejšiu reakciu. Pretrvávajú problémy, pokiaľ ide o konflikty záujmov a zverejňovanie majetku týkajúce sa politikov a účinné vykonávanie protikorupčných ochranných opatrení v oblasti verejného obstarávania. Odhodlanie vedúcich politických predstaviteľov odstrániť korupciu možno merať len prostredníctvom vykonávania a vplyvu politik, ktoré sa v súčasnosti stanovujú.

Ďalšiu pozornosť si vyžadujú tieto body:

- Zabezpečenie dostatočných právomocí a podpory s cieľom umožniť národnému **protikorupčnému koordinátorovi** vykonávať protikorupčné politiky. Jasné rozdeľovanie úloh týkajúcich sa boja proti korupcii v inštitucionálnom rámci. Zabezpečenie včasného vykonania národného protikorupčného **akčného plánu**. Zvážiť vykonanie nezávislého funkčného preskúmania protikorupčného rámca v súlade s národným protikorupčným akčným plánom s cieľom odhaliť možné potreby ďalšieho zjednodušenia. Zabezpečenie účinného vykonávania špecializovaných odvetvových stratégií, ako napríklad v sektore **zdravotníctva a daňovej správy**.
- Posilnenie dohľadu nad **financovaním strán** a nezávislosti, efektívnosti a transparentnosti kontrolného výboru. Posilnenie mechanizmov na sledovanie darov a pôžičiek politickým stranám. Zvážiť posilnenie právomocí a zabezpečenie primeranej kapacity Najvyššieho auditorského súdu, aby mohol účinne overovať financovanie strán.
- Stanovenie komplexných etických kódexov pre volených činiteľov na centrálnej a miestnej úrovni a zodpovedajúcich nástrojov na zaistenie zodpovednosti v prípade možných porušení týchto kódexov, ktoré treba zaviesť v prípade korupčných praktík alebo konfliktu záujmov. Zvážiť podporu podobných kódexov pre politické strany a/alebo uzavretie etických paktov medzi stranami. Zabezpečenie mechanizmu profesionálneho nezávislého overovania majetkových priznaní **vysokopostavených volených a menovaných činiteľov** na centrálnej a miestnej úrovni a posilnenie spolupráce medzi internými kontrolnými mechanizmami a orgánmi presadzovania práva s cieľom zvýšiť mieru nahlasovania trestných činov korupcie alebo neoprávneného získania majetku. Odstránenie potenciálnych prekážok vo vyšetrovaní trestných činov korupcie zmenšením rozsahu, v akom sú vysokopostavení činitelia chránení **imunitou** pred vyšetrovaním, prijatie krokov na zjednodušenie postupu na odstránenie imunity a vykonanie reformy pravidiel o **štatúte obmedzení**, ktoré sa týkajú súčasných a bývalých členov vlády, a zároveň aj zváženie rozšírenia rozsahu pozastavovania a prerušovania premlčacej lehoty, najmä počas súdnych konaní.

- Zabezpečenie účinného vykonávania protikorupčných opatrení stratégie týkajúcej sa reformy systému verejného obstarávania, ktorá sa práve dokončuje, a to aj pokiaľ ide o kodifikáciu a konsolidáciu právnych predpisov. Posilnenie dohľadu nad **verejným obstarávaním** na centrálnej a miestnej úrovni s cieľom odhaľovať korupciu, podvody a konflikty záujmov, a to aj zabezpečením toho, aby mal jednotný orgán pre verejné obstarávanie (EAADISY) potrebnú kapacitu, právomoci a operačnú nezávislosť na účinné plnenie svojich úloh.